

RAZKRITE ROKE

ustvarjanje medkulturnih povezav, socializacija in izobraževanje s tekstilnim ročnim delom

V Oloop od leta 2010 raziskujemo in razvijamo projekte, akcije ter produkte, s katerimi obujemo zavedanje o pomenu ročnega dela in o vplivu, ki ga ima le-to na počutje posameznika in skupnosti. Tako je nastalo nekaj odmevnih razstav, instalacij, skupnostnih akcij. Med njimi: Dom v domu, Prostor tišine, Ponovno povezani in seveda Razkrite roke. Za svoje raznovrstno in poglobljeno delo smo bile ustvarjalke skupine Oloop uvrščene med 50 najuspešnejših Slovenk v letu 2011.

Kako se je začelo?

Ideja za projekt *Razkrite roke* je zrasla iz želje, da razširimo svoje delovanje in s tem koncept sodobnega oblikovanja tako, da mu dodamo družbeno angažirano noto. Želele smo deliti znanje s skupino žensk, ki jim je tekstilno ročno delo blizu, želele smo se učiti iz skupnega ljudskega izročila in ustvariti nekaj sodobnega, nekaj za današnji čas.

Dokončno nas je spodbudil in finančno podprl pri realizaciji razpis Ministrstva za kulturo RS in Evropskega socialnega sklada. Namenjen je bil izobraževanju na področju kulture s ciljem povečati zaposljivost ranljivih skupin ter njihove socialne vključenosti na področju kulture. Prišel je ravno ob pravem času in kot nalašč za to, kar smo žele početi.

Za kakšen projekt gre?

Razkrite roke je ustvarjalno-izobraževalen projekt namenjen socializaciji ter dvigu zaposljivosti brezposelnih priseljenc iz Bosne in Hercegovine, Makedonije in Kosova, trenutno živječih v Jesenicah in okolici.

Naslov *Razkrite roke* namiguje, na zakrite obraze žensk, ki s svetom komunicirajo preko svojih ljubečih, spretnih in marljivih rok.

Delo je potekalo v skupini 15 udeleženk – to je bilo prijetno in ustvarjalno druženje ob delu, pitju čaja in pogovorih o različnih temah.

Projekt vodi Zavod za sodobno tekstilno umetnost in oblikovanje OLOOP iz Ljubljane v sodelovanju s Človekoljubnim dobrodelnim društvom UP iz Jesenic.

Usposabljanja ranljive skupine žensk so potekala od januarja do septembra 2012 enkrat tedensko ob ponedeljkih v dopoldanskem času v prostorih Dobrodelnega društva Up na Jesenicah.

Ranljiva skupina

Ranljivo skupino priseljenk iz Bosne in Hercegovine, Makedonije in Kosova smo delno že poznale iz predhodnih delavnic. Vedele smo, da jih odlikujejo vztrajnost, potrpežljivost, spretnost, natančnost, kreativnost in občutek za lepoto. Starejše so se v mladosti preko ženskih prednic naučile tekstilnih ročnih spretnosti, kot so vezenje, pletenje, kvačkanje; mlajše pa so stik s tovrstnim delom izgubile. Prihajajo iz kulturnega okolja, ki je na področju tekstilne kulturne dediščine izredno bogato in v določenih segmentih sorodno slovenskemu. Večina žensk priseljenk skrbi za številčne družine. Nekatere od njih so upokojene, redke zaposlene, druge zaposlitev iščejo, nekatere si želijo delati doma. Vse pa prežema potreba po ročnih delih, po finančni neodvisnosti, po druženju izven družinskega kroga, po povezavi z lastnimi kulturnimi koreninami. Nekatere dobro govorijo in razumejo slovensko, nekatere ne, zato so predvsem slednje v srečanjih videle tudi novo možnost za spoznavanje in utrjevanje slovenskega jezika.

Usposabljanja je obiskovalo okoli 20 žensk. Vendar nas je bilo na delavnicah pogosto precej manj, saj je na njihovo prisotnost vplivalo dogajanje, zdravje ter obveznosti v družini.

Potek izobraževanja

Prvi sklop izobraževanj (delavnic) je vključeval predvsem učenje tradicionalnih tekstilnih ročnih tehnik znanih tako v slovenski kot južnoslovanski kulturni dediščini. Srečali smo se s pletenjem, vezenjem kvačkanjem, polstenje ter ročnim tiskom. Poleg tega smo se dotaknili tem kot je kulturna dediščina (tako slovenska kot južnoslovanska), osnov likovne teorije, materialov, barv, pomena ročnega dela in obiskali Slovenski etnografski muzeja v Ljubljani.

Drugi sklop izobraževalnih delavnic je bil namenjen pripravi kolekcije izdelkov. Nabrano znanje (tekstilne ročne tehnike) so usposabljanke uporabile za zasnovo in izvedbo serije izdelkov. Tu so se srečale z izdelovanjem izdelkov za dom, oblačili, copati, preprogami. Dopolnile so svoje znanje s poznavanje osnovnih oblikovalskih zakonitosti. Delo je potekalo tako individualno kot v skupini, kar je bilo odvisno od zahtevnosti izdelka oz kolekcije.

Sledil je **tretji sklop** delavnic na temo lastne promocije izdelkov. V ta namen smo izpeljali dve samostojni predstavitvi. Na Jesenicah smo se predstavile s stojnico v sklopu Festivala vseživljenjskega učenja, v Ljubljani pa postavile razstavo v Slovenskem etnografskem muzeju.

Rezultati projekta

Rezultat projekta je kolekcija sodobno oblikovanih ročno izdelanih tekstilnih izdelkov, ki se v estetskem in vsebinskem izhodišču naslanja na tekstilno kulturno dediščino ranljive skupine – muslimanskih priseljenk in se oplaja s slovenskim izročilom, obe tradiciji pa sta na svež in sodoben način prepleteni in preoblikovani v duhu časa ter tako primerni za sodobnega človeka.

Zavod Oloop Ljubljana
Šmartinska c. 24
1000 Ljubljana

Z ustvarjalno-izobraževalnim projektom *Razkrite roke* želimo predstavnicam ranljive skupine pomagati pri večji zaposljivosti na področju kulture, pri iskanju dodatnega zaslужka ter ustvarjanju podpirajočega skupinskega delavnega okolja.

Že nekaj let se namreč zanimanje za ročna dela ter izdelke s tako imenovano dodano vrednostjo povečuje. Vse več oblikovalskih in arhitekturnih studijev potrebuje spretno roke pri izvedbi svojih projektov ali izdelkov.

Obenem je projekt za tiste drznejše priprava na samostojno kariero - prodajo in oblikovanje lastnih izdelkov.

Ročna dela in današnji čas

Preko ročnega ustvarjalnega dela krepimo in razvijamo veščine, ki so bistvenega pomena za kvalitetno bivanje.

Izkusimo tišino

Ljudje vse bolj iščemo trenutke miru, sprostitve in jasnosti v naravi, teku ali v meditaciji. Me ponujamo izkušnjo tišine z izvajanjem preprostega ročnega dela. Nemiren um se lažje umiri, ko so roke zaposlene s preprostimi gibi vezenja ali pletenja. To je čas, ko smo nemoteno sami s seboj. Med delom je prisotna harmonija in prostor se umiri.

Uporabimo roke

Želimo spodbuditi razmislek o pomenu ročnega dela, želimo, da se ljudje zavedo moči svojih rok in jih začno ponovno uporabljati. Celu umetniki in oblikovalci smo izgubili stik z ročnim delom zaradi prepogoste uporabe računalniške tehnologije. Ročna dela nam tako dajejo možnost, da v naš digitaliziran vsakdan vnesemo taktilno komponento ter da izdelkom vrnemo pristnost in izvirnost. Vendar pri ročnem delu ni poudarek samo na spretnem in smiselnem delovanju rok. Z rokami se namreč izrazi srednji del človeškega bitja – srčni del. Zato imajo tako narejeni izdelki čustveni naboj in so popolno nasprotje množični produkciji.

Povežimo se

Dragocena izkušnja je nedvomno tudi sodelovanje pri skupinskem ročnem delu. Potrebna je precej poguma, da se pridružiš neznanim ljudem, se z njimi povežeš, sodeluješ ter prispevaš k nečemu lepemu in velikemu. Tako se ustvarjajo možnosti za srečanja različnih generacij, kultur, znanj in zgodb.

Bodimo odgovorni

Spoštovanje osnovnega materiala in njegovega izvora ter ravnanje z dokončanimi izdelki ali z že izrabljenimi, starimi predmeti so prvi koraki k osebni odgovornosti do okolja.

Če se le da, v projektih uporabljamo naravne in preproste materiale (volneno prejo, lesene pletilke in kvačke, lan, volneni filc, bombažen jersey ...). Ugotovile smo, da so prenekatere slovenske omare polne stare in neuporabljene preje in tudi to s pridom uporabljamo za naše ročne aktivnosti. Prav tako so naša prizadevanja usmerjena tudi v to, da tradicionalne ročne tehnike ne bi bile pozabljene.

Zavod Oloop Ljubljana
Šmartinska c. 24
1000 Ljubljana

Učimo se iz dediščine

Projekt je dober primer, kako spoštovati, se navdihovati in se učiti iz zgodovine, hkrati pa ostati svež in sodoben. Tu je tudi ključ, kako tekstilno kulturno dediščino približati mladim. Obenem nam ponuja možnost, da prevrednotimo stare in najdemo nove načine sprostitve, stika s seboj in preživljanja skupnega prostega časa.

Veselimo se

In ne nazadnje ne smemo podcenjevati samozavesti in veselja, ki nastaneta v vsakem izmed nas kot plod izdelave nečesa praktičnega in lepega, nečesa, kar je obrodilo sad večšine, ki smo jo usvojili.

Prijavitelj projekta: Zavod OLOOP Ljubljana
Vsebinski vodja projekta in koordinatorka: Katja Burger, Jasmina Ferček
Vodnikov trg 5a, SI-1000 Ljubljana, Slovenija